

Essenhof

Gemeentelijke begraafplaatsen
en crematorium Dordrecht

Rondwandeling

*In deze ultieme stilte - alle streven voorbij -
zingen de merels om het hardst* J. A. J. van der Meer

Rondwandeling Essenhof

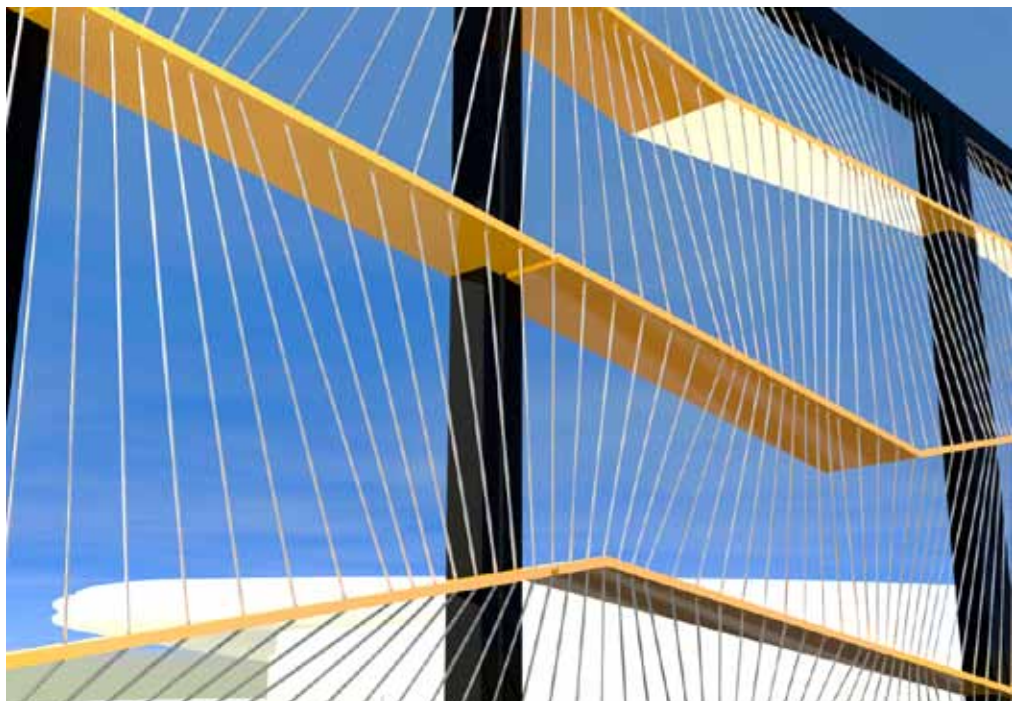
In deze brochure nemen wij u mee langs 10 bijzondere locaties op de Essenhof. Wij informeren u over speciale grafvelden en gebouwen, over oude en nieuwe vormen van herinneren en gedenken. Daarmee bieden wij u een indruk van de veelzijdigheid van de begraafplaats en haar geschiedenis. Met behulp van de plattegrond, die u in het midden van deze brochure vindt, kunt u op eigen tempo en volgorde de locaties bezoeken.

Publiekskantoor

Rechts van de goudgeel besnaarde toegangspoort bevindt zich het publiekskantoor. De poort en het kantoor zijn in 2012 ontworpen door EGM architecten. Dit Dordtse architectenbureau tekende eerder al voor het witte ronde hoofdgebouw (1988/2012) waarin de Biesbosch Aula, de koffiekamers en het crematorium zijn gevestigd. Samen vormen deze gebouwen de spil van de dienstverlening van de Essenhof.

Het kantoor is een van de meest duurzame gebouwen ooit. Het is zeer licht gebouwd; er is geen beton of steen gebruikt in de gevels, maar houtskeletbouw, isolatiemateriaal, glas en Accoyahout. De warmteweerstand voor thermische isolatie is zeer hoog en de verwarming is energieneutraal door gebruik van de restwarmte van het hoofdgebouw. Deze warmte verspreid zich via minuscule buisjes in de wanden, zodat de vertrekken heel regelmatig en aangenaam van temperatuur zijn. Voordeel is ook dat hierdoor nergens radiatoren nodig zijn. Via solar tubes, speciale lichtkoepels in het dak, straalt het daglicht naar binnen, zodat de noodzaak voor kunstlicht beperkt blijft. Koudebruggen als entrees en ramen zijn voorzien van speciale kunststofonderbrekingen, waardoor warmteverlies geminimaliseerd wordt. Door het mos-sedum dak wordt het regenwater zo geleidelijk afgevoerd dat het wordt geloosd op het maaiveld in plaats van in het riool.

Strooiveld

Rechtsachter de Biesbosch Aula ligt het strooiveld van de Essenhof. Sinds 1988 wordt hier crematie-as verstrooid. De overledenen worden op deze wijze teruggegeven aan de natuur. Mede daarom is gekozen voor een sobere inrichting van het veld met een natuurlijke vegetatie. Snijbloemen in steekvazen zijn toegestaan. 'Kunstmatige' of blijvende grafgiftten, zoals potplanten, fotolijstjes, vlinders, kaarsen en dergelijke, doen teveel afbreuk aan het specifieke karakter van deze locatie en mogen niet geplaatst worden. Door actief onderhoud en beheer realiseert Essenhof hiermee een stilteplek, waar iedereen ongestoord kan herinneren en gedenken. Het strooiveld is op zijn mooist wanneer in het najaar de voor de Essenhof zo kenmerkende essenbomen (*Fraxinus Americana*) hun roodgouden gloed laten zien.

Grafveld met gezamenlijke spelregels

Algemene keldergraven

Een ‘gewoon’ algemeen (zand)graf biedt plaats aan twee overledenen. In de keldergraven op veld V kan er op vier dieptes boven elkaar begraven worden. Nabestaanden hebben geen zeggenschap over wie er in het graf begraven wordt en zijn dus geen bekenden van elkaar. Na vijftien jaar worden deze graven opgeheven en geruimd. De stoffelijke resten gaan naar een verzamelgraf op de Essenhof*.

Bij de algemene keldergraven wordt de beschikbare grafoppervlakte met meerdere nabestaanden gedeeld. Daarbij is het van groot belang dat iedereen evenveel gelegenheid heeft om te herinneren en gedenken, zonder daarbij gehinderd te worden door grafuitingen van anderen. In overleg met een aantal nabestaanden zijn hiervoor spelregels opgesteld. Deze spelregels staan op speciaal voor Essenhof ontworpen pictogrammen die te zien zijn in het middenpad van veld V, bij de standaard met steekvazen en de vitrinekast.

** Bij particuliere graven hebben de nabestaanden meer zeggenschap. Meer informatie over grafrechten en over het verschil tussen algemene en particuliere graven vindt u op www.essenhof.nl*

Urnentuin

De eerste urnennissen - in de betonnen muren met de inmiddels zo klassieke honingraatstructuur - werden kort na de opening van het crematorium (1988) op Essenhof geplaatst. Al snel was uitbreiding nodig. Veel nabestaanden hechten grote waarde aan een eigen plekje waar de overledene kan worden bijgezet en herdacht.

Achter de urnenmuren kwam een plek voor sierurnen en daarnaast kwamen er urnengraven. In deze graven is plaats voor 2 asbussen en ruimte voor een bescheiden grafmonument of een ander aandenken.

In 2009 was opnieuw uitbreiding nodig van de beschikbare asbestemmingslocaties.

Op het vrijgekomen terrein in de hoek bij de Mariastraat werd een nieuwe urnentuin aangelegd. Landschapsarchitect Adriaan Eckhardt ontwierp hiervoor urnenkasten met doorkijknissen en daktuinen, waardoor er een bijzonder ruimtelijk effect ontstaat.

De nissen zijn verschillend in te richten, zodat nabestaanden met andere behoeften elkaar niet storen of hinderen met hun keuzes. De nissen aan de voorkant van de urnenkasten zijn geschikt voor mensen die houden van eenvoud en soberheid. Hier is er de verplichting om de nis te sluiten met een zelfde type glasplaat. Het zachtgroene glas geeft een rustig beeld aan de urnentuin als geheel. Aan de achterzijde van de urnenkasten zijn nissen die open gelaten kunnen worden of (gedeeltelijk) dicht kunnen met een glasplaat naar keuze. Er is ruimte voor sierurnen, maar ook voor grafgiften, foto's en bloemen.

Islamitische grafakker

De wet stelt dat iedereen naar eigen religie of geloofsovertuiging begraven moet kunnen worden en verplicht de gemeentelijke overheid om dit mogelijk te maken. Traditioneel kent Nederland voornamelijk Rooms Katholieke, Protestantse en Joodse begraafplaatsen. De eerste Islamitische begraafplaats werd al voor de Tweede Wereldoorlog in Den Haag aangelegd. Vanaf de jaren tachtig en negentig in de vorige eeuw groeide op meerdere plaatsen in Nederland de behoefte aan grafruimte voor deze geloofsgemeenschap. Dordrecht was een van de eerste gemeenten waar een apart grafveld voor moslims werd ingericht, zodat men in gewijde grond met geloofsgenoten begraven kan worden. Kenmerkend is dat de graven zo zijn aangelegd dat de overledene met het gezicht naar het oosten wordt begraven, waardoor men op de Laatste Dag de Profeet zo snel mogelijk kan begroeten. Er is ook sprake van een vrij sobere grafbedekking of de afwezigheid ervan; al heeft dit meer te maken met de culturele gewoontes in het land van herkomst dan met religieuze voorschriften. Wat ook opvalt is dat er in verhouding veel kindergrafjes zijn. Veel ouderen worden nu nog, conform hun laatste wens, in het land van herkomst begraven, maar een kind wil men graag dichtbij kunnen gedenken. Naar verwachting kiest de volgende generatie moslims die in Nederland geboren en getogen is vaker voor een graf in de eigen omgeving en zal het aantal Islamitische begrafenissen op Essenhof toenemen.

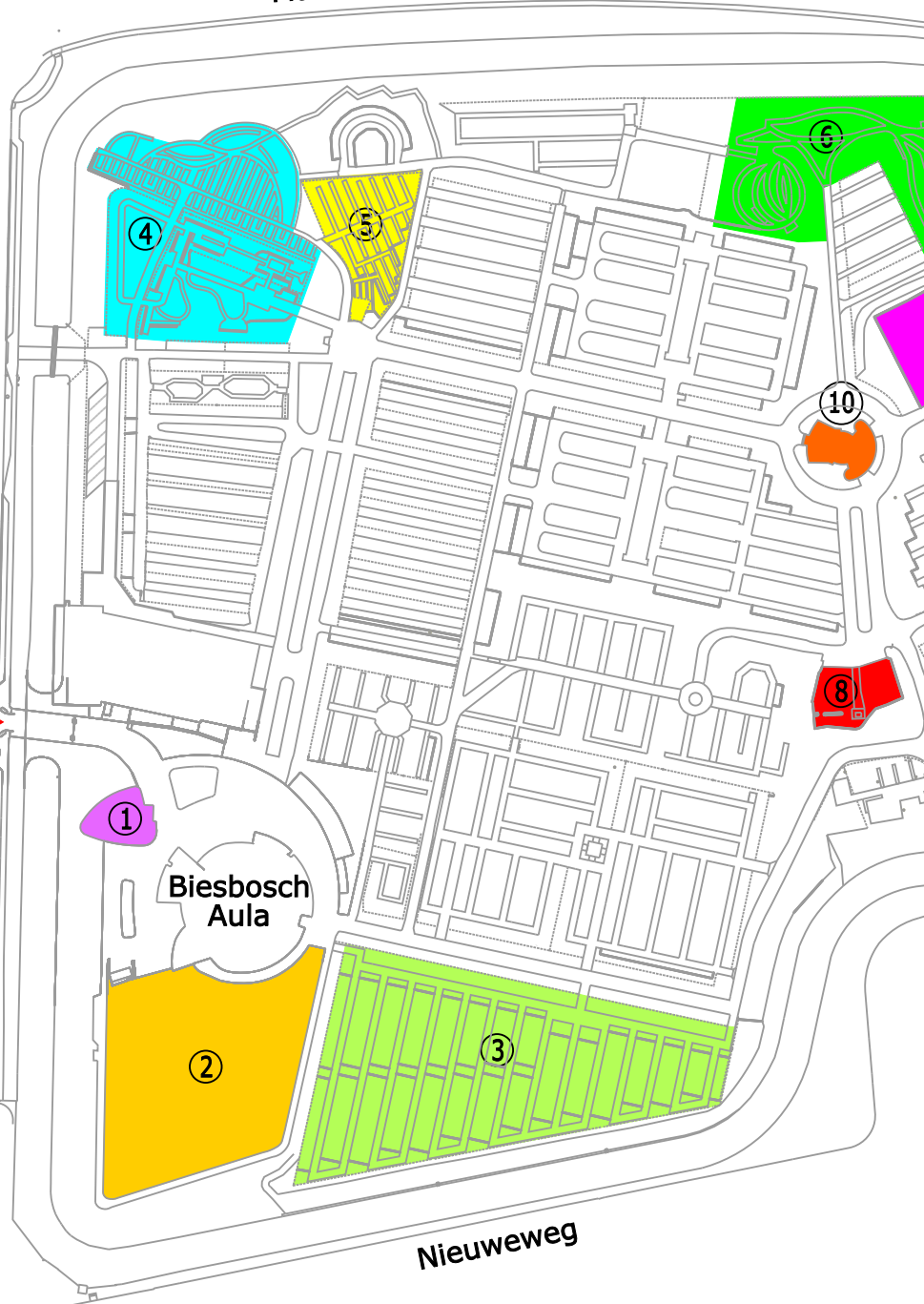

Plattegrond Essenhof

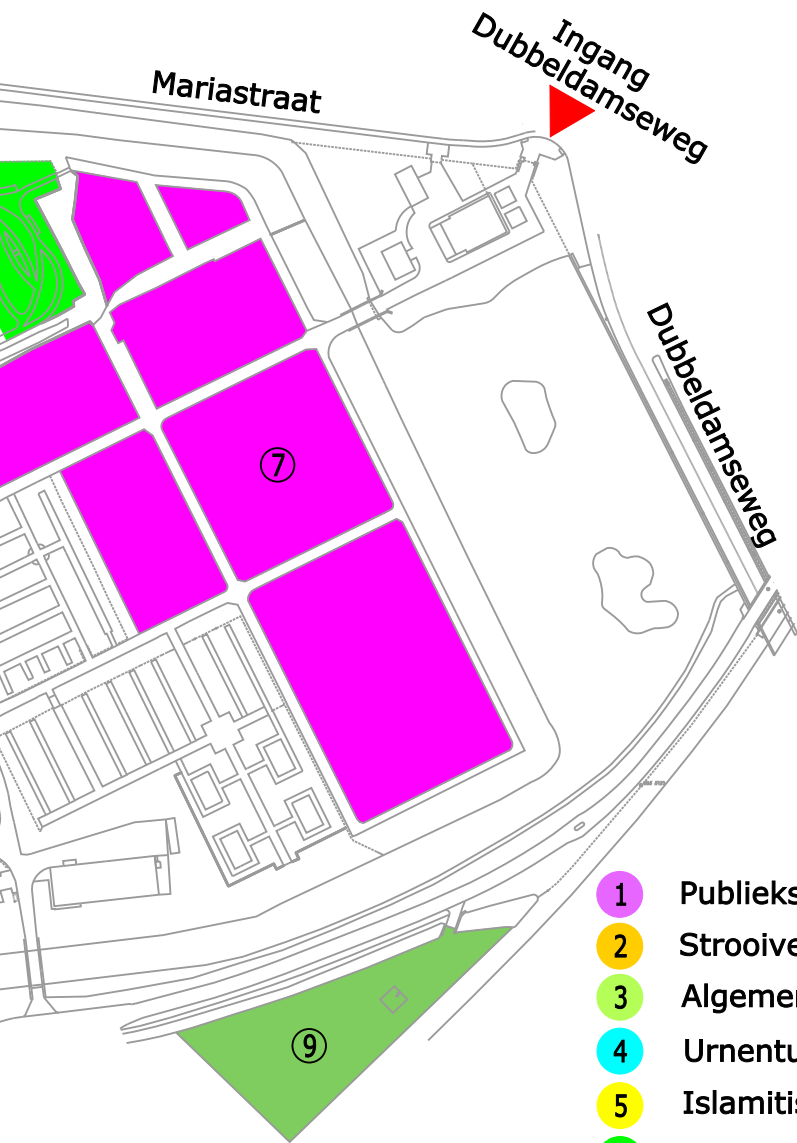
Mariastraat

Nassauweg

Hoofd
ingang

Nieuweweg

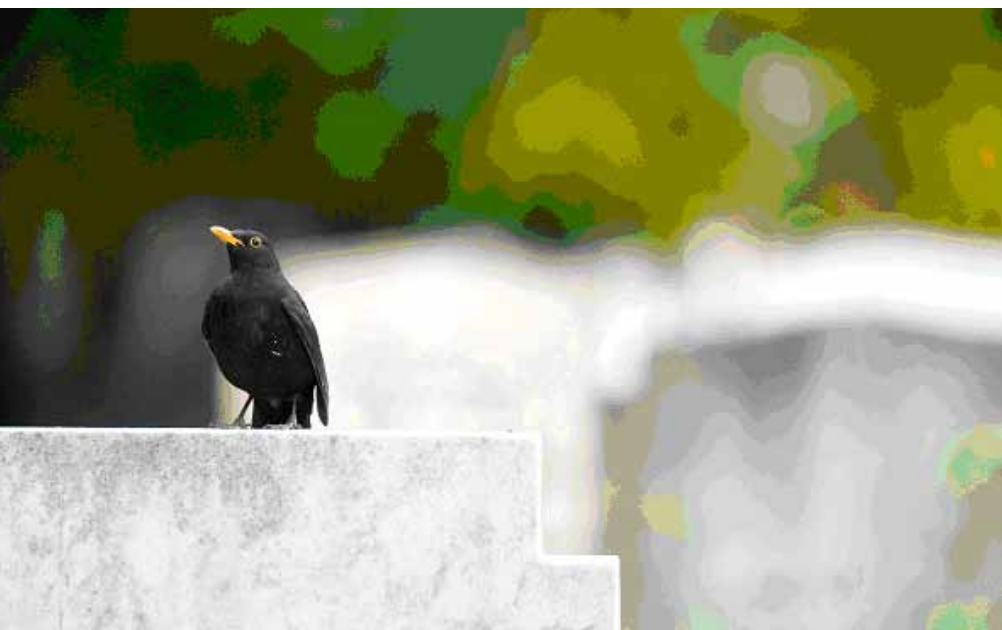
- 1 Publiekskantoor Essenhof
- 2 Strooiveld
- 3 Algemene keldergraven
- 4 Urnentuin
- 5 Islamitische grafakker
- 6 Kinderhof
- 7 Monumentale velden
- 8 Erehof
- 9 Joodse begraafplaats
- 10 Thuredrith Aula

Kinderhof

Voor veel ouders die een kind verliezen is het belangrijk dat ze hun kind in de nabijheid van andere overleden kinderen kunnen begraven. In deze nieuwe Kinderhof (ontworpen door Adriaan Eckhardt in 2010) zijn speciale kindergraven met kleine afmetingen aangelegd. Kinderen kunnen nu ook in een particulier graf begraven worden, zodat de ouders het graf in stand kunnen houden zolang als ze dat willen. Voorheen bood de Essenhof alleen de mogelijkheid (op veld G) om kinderen in een algemeen graf te begraven, samen met anderen en met een maximale termijn van 15 jaar.

Vroeger werd er anders gedacht over het verlies van een kind dan nu. Als het kind voor de geboorte stierf of door een miskraam ter wereld kwam, vond men een begrafenis of crematie vaak niet eens nodig. En ook bij een kind dat maar kort geleefd had werd al gauw gedacht dat een langere instandhouding van het graf overbodig was.

Gelukkig weten we nu meer over de verwerking van verlies en het belang van een goed afscheid; juist ook als het beloofde leven niet geleefd kon worden. De wijze waarop dat afscheid wordt vormgegeven kan voor iedereen anders zijn. Op de Kinderhof is het ook mogelijk om crematie-as bij te zetten of te verstrooien. Ook kan een herinneringsplek worden ingericht. Essenhof biedt nabestaanden de mogelijkheid te rouwen en gedenken op de manier waarop zij dat zelf willen. De witte en paarse bloemenpracht van de Kinderhof is daarbij wellicht tot steun.

Monumentale velden

Als u de Essenhof bezoekt zou u dat eigenlijk vanuit de oude ingang aan de Dubbeldamseweg moeten doen. Via de imposante poort, langs de dienstwoning (1798), de vijver en de heulbrug betreedt u een lang vervlogen wereld. Omdat er niet langer in en om de kerken begraven mocht worden, kocht de gemeente in 1827 het boerenhuis, samen met wat boomgaarden en een lap grond buiten de bebouwde kom. Bijna tweehonderd jaar later is het een indrukwekkend geschiedenisboek van Dordrecht geworden dat, met inbegrip van de aanwezige kerken en graftombes, in 2003 aangewezen werd als Rijksmonument.

Wie rondwaalt langs de graven ziet oude Dordtse familienamen en imposante monumenten, kijkt naar treurende bomen en verweerde stenen en komt moderne kunstwerken en historische grafcultuur tegen.

Op dit moment worden er geen nieuwe graflocaties meer uitgegeven, omdat het grondwaterpeil te hoog is. Essenhof streeft er naar om op termijn weer grafruimte geschikt te maken voor (her)gebruik, zodat het oude gedeelte leefbaar blijft en nieuwe geschiedenis wordt geschreven. Daarbij wordt extra aandacht besteed aan de renovatie van het Oud-Katholieke gedeelte aan de zijde van de Mariastraat. Ook deze geloofsgemeenschap beschikt over een eigen grafakker, waar men met gelijkgezinden begraven kan worden. Rooms Katholieken hebben in Dordrecht een eigen, particuliere begraafplaats aan de Reeweg Oost.

The last post

Erehof

De Erehof op de Essenhof bestaat uit 96 graven die, evenals het monument, eigendom zijn van de Oorlogsgravenstichting. Hier rusten de Nederlandse en geallieerde soldaten die gesneuveld zijn in de meidagen van 1940 of die in de jaren daarna omkwamen als gevolg van oorlogshandelingen.

Elk eerste zondag in mei organiseert de gemeente Dordrecht een herdenkingsplechtigheid en een stille tocht naar de Erehof, en ook langs het Indië-monument. Samen met overlevenden, nabestaanden, oud-strijders, vertegenwoordigers van het oud-verzet en oud-Indiëgangers worden de gevallen herdacht en klinkt de Last Post. Hierbij zijn ook leerlingen aanwezig van het Insula college die het herinneringsmonument hebben geadopteerd.

Enkele jaren geleden werd een speciale herdenking gehouden ter nagedachtenis aan Leendert Keesmaat, de oud-verzetstrijder uit Dordrecht, die eindigde als een van De achttien doden uit het gedicht van Jan Campert. Hij werd in 1941 gefusilleerd op de Waalsdorpervlakte en is later bijgezet in een van de oorlogsgraven op deze Erehof.

Joodse Begraafplaats

Wanneer u voorbij de Erehof via de dienstbrug de begraafplaats verlaat, bereikt u schuin aan de overkant van de Nieuweweg de oude Joodse Begraafplaats. Deze dateert uit 1871 en werd aangelegd nadat er op de oude Israëlitische begraafplaats aan de Hoogt geen plaats meer was. Dordrecht kende een bloeiende Joodse gemeenschap met tal van prominenten die actief waren in het economische, politieke en culturele leven van de stad, maar die zich ook inspanden om de Joodse Gemeente te ondersteunen. Zo was het de koopman Simon Zadoks die de gemeentelijke grond van de begraafplaats aankocht, zodat het Israëlitisch kerkgenootschap deze in eigendom kon beheeren. Zadoks werd als dank, evenals zijn vrouw, kinderen en andere familieleden, in een aparte rij begraven. Op zijn grafsteen staat:

*“Den heer heeft hij een huis gesticht
Israel door diens leer verlicht
zijn gemeent’ schonk hij dit doodenoord
den armen gaf hij ongestoord
zijn stof rust hier, zijn geest leeft voort”*

Bijna alle graven dateren uit de periode voor de Tweede Wereldoorlog. Ruim 200 Joodse Dordtenaren werden door de nazi's gedeporteerd en kwamen niet terug. De Joodse Gemeente in Dordrecht was gedecimeerd. Het beheer van de begraafplaats werd na 1945 overgenomen door de Joodse Gemeente in Rotterdam. De Essenhof draagt sinds de jaren zeventig zorg voor het onderhoud en de ondersteuning bij begrafenissen die af en toe nog plaatsvinden. De gemeente realiseerde in 2001 ook de restauratie van het bijbehorende Rijksmonumentale reinigings- of Metaheerhuisje.

Thuredrith Aula

In 1938 ontwierp A.J. Argelo, een leerling van de architect Sybold van Ravesteyn, de oude Aula, nu Thuredrith Aula genoemd. Een gebouw dat decennia lang een bijzondere ontmoetingsplek was voor veel Dordtenaren. Na de bouw van het nieuwe Aula- annex crematoriumcomplex aan de Nassauweg in 1988, werd de oude Aula gesloten. De inrichting voldeed niet meer aan de eisen van die tijd.

In 2003 kreeg het pand door de unieke architectuur en ligging de aanwijzing als Rijksmonument. Na een grondige restauratie in 2010 is het gebouw hersteld en opnieuw ingericht. De architect Yvonne van der Pluijm realiseerde daarbij het behoud van veel karakteristieke elementen. Tegelijkertijd realiseerde zij alle gewenste technische verbeteringen, zoals verwarming, ventilatie, audio- en video-installaties, keuken en toiletten, die met grote aandacht en respect voor het oorspronkelijke gebouw subtiel werden ingevoegd. De aula werd weer geschikt gemaakt voor condoleances na afloop. Een onderdeel van het afscheid, waarbij een geheel andere sfeer gewenst is. Door de toevoeging van een draaibaar kastelement kan de ruimte nu met een aantal ingrepen veranderen van ingetogen rust tijdens de plechtigheid naar een sfeer van ontspannen ontmoeten tijdens het koffiedrinken na de begrafenis.

Sinds de restauratie is de Thuredrith Aula niet alleen opnieuw het sfeervolle, fysieke hart van de begraafplaats aan de Nassauweg. Het gebouw vormt ook een belangrijke aanvulling op de dienstverlening van de Essenhof. Naast de jaarlijkse herdenkingsplechtigheden rond 4 mei vinden regelmatig Herinneringsconcerten plaats in deze - ook in akoestisch opzicht - zo troostrijke ruimte.

Meer informatie

De Essenhof beschikt ook over de volgende brochures:

- **Asbestemmingen**
- **Beheersverordening**
- **Tarieven**
- **Voorschriften grafbedekking**

Contact

Het publiekskantoor van de Essenhof is bereikbaar op werkdagen van 09.00 tot 16.30 uur.

Openingstijden

Nassauweg en Zuidendijk

Zomer (1 april tot 1 november):

08.00 tot 21.00 uur

Winter (1 november tot 1 april):

08.00 tot 18.00 uur.

De **Joodse** begraafplaats aan de Nieuweweg is op werkdagen geopend van 9.00 tot 16.30 uur. Bij gesloten hek bellen met het kantoor 078 - 770 8747, dan wordt onmiddellijk toegang verleend.

Op onze website vindt u actuele nieuwsberichten en uitgebreide informatie over onze dienstverlening op het gebied van begraven, cremieren en asbestemmingen.

Essenhof

Gemeentelijke begraafplaatsen
en crematorium

Nassauweg 200
3314 JR Dordrecht
T 078 770 8747
F 078 614 0959
essenhof@dordrecht.nl
www.essenhof.nl

DORDRECHT

Essenhof

Gemeentelijke begraafplaatsen
en crematorium Dordrecht